

Stórverk í Filmsfelagnum

— Shakespeare og japanskir cowboyarar í nýggjasta stórverkinum hjá Kurosawa »Ran«

Í morgin kl. 15.00 er japanski stórfilmurin »Ran« á tjaldinum í Leikhús Bio. Leikstjóri er Akira Kurosawa.

»Ran« verður settur sum eitt tað størsta dygdarverk, ið Kurosawa hevur latið úr hondum í langa lívi sínum sum leikstjóri. Sagan fer fram í Japan miðskeiðis í 16. öld. Samurais-tíðin er um at vera av og teir seinastu ættarbolknir stríðast um valdið í landinum. Hidetora Ichimonji er keisari hjá einum ættarbólki. Hann er elliskomin og tíðin er búgvin at lata næsta ættarlið sleppa framat. Hidetora hevur triggjar synir og avger at byta ríkið millum teirra. Taro, sum er elstur, verður leiðari hjá ættarbólkinum, og Jiro og tann yngsti, Saburo, fáa hvør sína borg frá pápanum.

Saburo gerst kortini beinan vegin greiður yvir, at avgerð pápans fer at seta ílt millum brøðurnar. Niðurstøða hansara er, at pápin er vorðin í ørviti og ikki longur førur fyri at taka avgerðir. Hetta harmar pápan so nógv, at hann ger av at gera Saburo arvaleyssan. Saburo rýmur í hesum skili heimanífrá.

Nú ganga Jiro og Taro í ráðagerð móti pápanum og endin er, at hin gamli noyðist at rýma út á tær oygnu slættarnar, har hann finnur saman við

byttlinginum, Kyom.

Aftan fyri ráðagerðina móti Hidetora stendur kona Taro, Kaede, sum hevur svorið hevnd yvir verpápan, tí at hann á sínum yngri árum bar so í bandi, at alt ættarfolk hennara varð tikið av dagum.

Stutt eftir drepur ein herovasti hjá Taro.

Kaede ger sær beinan vegin dælt av hesum. Hon fær sær Jiro sum elskara og fær hann at kriggjast móti yngsta bróður sínum, Saburo. Eisini fær hon lokkað hann at beina fyri konu síni.

Filmurin endar sera tragiskt, men hvussu verður ikki avdúkað her.

Akira Kurosawa

Akira Kurosawa er í dag 78 ára gamal. Hann er ein hin mætasti filmslistarmaður í okkara tíð. Tá »Ran« varð frumframfördur í Tokyo í 1985 fekk hann stórfringna móttøku. Atgongumerkini hvurvu sum dagg fyrir sól og við biohallirnar stóðu fólk og brynjaðu seg við tili fyri at sleppa at síggja nýggja filmin hjá Kurosawa.

Kurosawa gjørdi fyrsta film sín í 1943. Síðani eru teir vorðnir 28 í tali.

Kurosawa er kendur fyri handahegni og alt, sum hann letur úr hondum, er væl og virðiliga fyrireikað. Filmir hansara eru so dýrir at framleida, at japanskir filmsfram-

leiðarar ikki longur tora at bjóða sær til. Tí noyðdist hann uttanlands at leita sær hjálp, tá hann skuldi gera »Ran«. Hjálpin fann hann í Fraklandi hjá kenda filmsframleiðaranum Serge Silbermann.

Sum leikstjóri er Kurosawa nógv avirkaður av vesturlendskum filmum og frásøgusiði. Teir báðir seinastu filmarnir, »Kagemusha« (1980) og »Ran«, hava upphav í tragediunum hjá William Shakespeare. Báðir filmarnir eru um stríðið millum faðir og synir.

»Ran« er í roynd og veru eitt »eksperiment« við søgugongdini. Filmurin byggir á veruligar hendingar og fólk, men við ávisum broytingum.

Í miðeldini livdi eitt stórmenni í Japan, sum kallaðist Mori keisari. Hesin gjørdist kendur sum »Keisarin, ið hevði kunnað savnað Japan í eitt ríki«. Mori keisari hevði triggjar synir og søgan sigur at teir sóu allir sera stórt í faðir sínum.

Kurosawa vil visa, hvat kundur hent, um keisarin í staðin hevði triggjar synir, sum bóru hatir og øvund til faðir sín og sum bert høvdu hugsað um vald og seg sjálfvan.

Hidetore keisari í »Ran« er ein ispegil, sum Kong Lear hjá Shakespeare. Hann er ein maktsjúkur og eirindaleysur maður, sum við gerðum sínum hevur gjørt verdotturina til eitt hevnisjúkt illmenni. Líkt er til, Kurosawa hevur havt Lady Macbeth í huganum, tá hann tekiði persónsmyndina Kaedu.

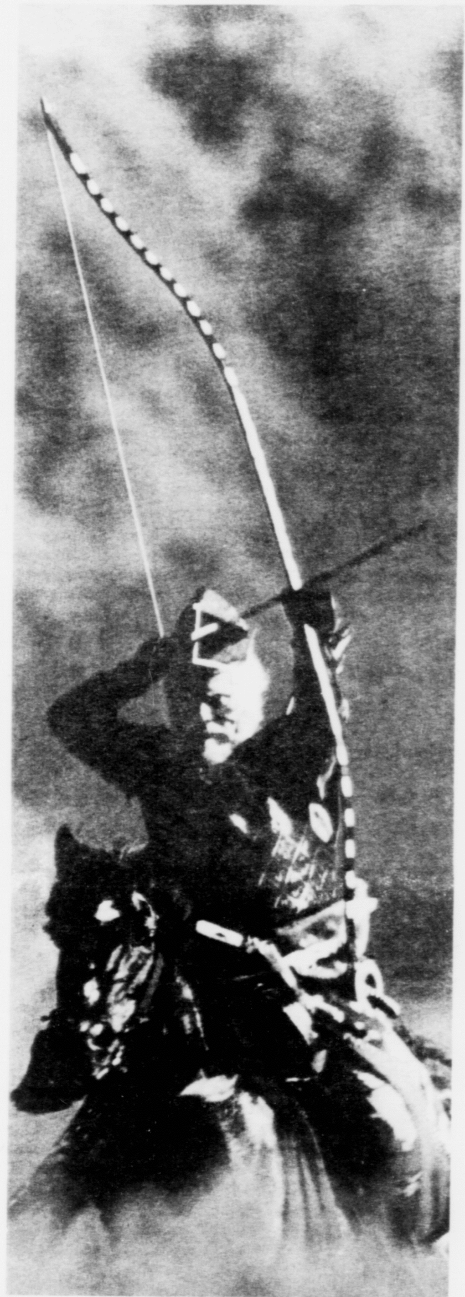
Filmarnir hjá Kurosawa eru sera stórsignir við nógvum leikarum og einum hugtakandi umhvørvi. Summi vilja vera við, at Kurosawa ger cowboy-filmir við japanskum sniði.

Í øllum førum er »Ran« ein spennandi filmur, sum gevur eina dramatiska lýsing av hendingum, sum »kundu« verðið veruleiki á einum vegamóti í japansku søguni fyri meira enn 500 árum síðani.

»Ran« er gjørdur í 1985 og hann varar 161 minuttir.

Einastandandi upptøkur eyðkenna filmarnar hjá Kurosawa.

Her er Tatsuya Nakadai í leiklutinum sum gamli keisarin Hidetora

Ein tøkki til Klæmint

Eg eri djúpt takksom fyri at hava kent Klæmint Hammer í Anfínstovu so væl, sum eg gjørdi, tey seinastu árin hann livdi.

»Hevur tú okkurt gott at siga um eitt menniskja, so sig tað við hann, meðan hann er á lívi«, segði Klæmint so ofta, »tað er ov seint at skriva vøkur orð í bløðunum aftaná, hann er farin«.

Eg hevði nógv gott at siga um Klæmint, og segði tað eisini við hann. Tá smiltist Klæmint og hugdi upp.

Og so fór hann at siga frá — bæði av góðum og ringum — um sína livsleið frá hann kom til verðina í Elduvík í 1920.

Inni hjá Klæmint slapp ein at vera sum ein var. »Ver sum tú ert«, segði hann, »tá ið fólk

fara at gera um uppá tey, sum tey eru góð við, fer kærleikin sín veg. Og tað er akkurat tað, tey flestu gera. Tí sær eisini verðin út, sum hon ger«.

Ja...

Frælsid hjá einstaklinginum og skylduna til at brúka sitt vit vóru virði, hann metti høgt.

Síðstu ferð eg vitjaði hann: vit sótu í stovuni og løsu í hvør sínari bók. Klæmint gjørdi døgurða til okkum, og tá ið vit høvdu etið, fór hann at fáa sær ein blund, meðan eg fór útum at hyggja at briminum — og fjøllunum, sum vóru vorðin hvít um náttina. Inn aftur í stovuna at práta eina løtu — at tuga eina løtu og at lesa viðari.

Einsemi treivst ikki í stovuni tann dagin.

Tað var í djúpari sorg eg segði honum farvæl.

Ein, sum var góð við Klæmint